

Sokáig nem éreztem szükségét, hogy kilépjek a kovácsoltvas kapun. A „birtok” kimeríthetetlennek tűnt. Ha friss vakondtúrás találtam, elég volt csak lehasalni a fűbe, és várni. Előbb-utóbb megmozdult a kupac csúcsa, és akkor az ember a tenyerével egyszerűen kifordította a bársonybundás, kapálózó kis fúrógépet. Utána rögtön el is engedtem, mert megunhatatlanul szórakoztató volt, ahogy egy gyorsúszó mozgásával hadarja vissza magát a föld alá. Nagyapa ezt is ostoba játéknak tartotta, a vakond kártevő, ha már megfogtam, akkor miért nem... Úgyhogy leginkább szieszta idején lestem a vakondot.

Nagyapa a délutáni alvás után kertészkedett. Kertészkedek, mondta, és a mackónadrágjára bricseszt húzott, még nyáron is. Rafiával ide-oda kötözte a ház mögötti négy szőlőtökéből sarjadt gallyakat a karókra feszített drótokhoz, ezt nem nagyon értettem. Azt sem, amikor a nagy becsben tartott metszőollót

Attól fogva számomra csak ő létezett. A név a másik nagynéném leleménye volt, lévén Dreifuss háromlábú macska, és erről valamiért beugrott Ági mamának a híres francia politikai fogoly, Dreyfus kapitány neve, aki állítólag szintén sántított, úgyhogy a keresztelő többszörös telitalálatnak bizonyult.

Dreifuss megjelent tehát a semmiből, és attól kezdve évekig nem is hagyta el a házat, amit feltehetőleg hosszú éjszakai megfigyelések után talált a legalkalmasabbnak az utcában. Nőstény volt, és már nem fiatal. Bal mellső lába mindössze ötcentis csökevény, a végén két, összevissza görbült karommal és némi talppárnakezdeménnyel. Nem állatkínzás vagy baleset áldozata volt tehát, egyszerűen így született. Ámbár semmi jelét nem adta, hogy tudomásul venné a nyomorékságát: a fűvön szélteben-hosszában könnyedén lehajrta a környékbeli kandúrokat, önvészélyes lendülésekkel pótolva a hiányzó végtagot.

Turányi Tamás A macska

elővette a bőrtokból, hogy átalakítsa kicsit a gyümölcsfákat. A metszést különböző folyóiratok gazdarovataiból igyekezett elszakítani, talán ez lehetett az oka, hogy a kezelésbe vett körtefák évi tíz körténél nemigen adtak többet, ellenben a cigánymeggy, amihez bevallása szerint nem értett, ezért békén hagyta, bő termést hozott, nem is beszélve a ringlőszilvafáról, amire gyakorta felmáztam, kisebb-nagyobb károkat okozva a termő- és vadhajtások kiismerhetetlen rendszerében, ezért inkább hozzá sem nyúlt, én viszont tocsogtam a fa alá hullott gyönyörű, érett ringlőban.

Néha ásott is, ilyenkor érdemes volt mögé állni, mert előbb-utóbb napvilágra került valami félelmetes teremtmény, legtöbbször a riasztóan meztelennek tűnő, kísértetszínű cserebogárpajor, de néha rablólovag-jelmezes, visszaszázító lótetű vágatott arrébb az ásól veszélyes közelébe.

A levelibékák begyűjtése esős időben nagymama elvárt feladata volt. Kiszaladt, és már hozta is befőttesüvegben az elegáns, zöld törpeherceget, aki aztán meglepő egykedvűséggel mászott a mutatoujjam hegyére, ott hagytam megülni, aztán együtt vittük vissza a fára. Kíváncsiságomat bőven kielégítették a kert kisebb-nagyobb lakói, bár közelebbi kapcsolatba kerülni nem lehetett velük. Aztán egyszer csak felbukkant Dreifuss.

Csodáltam. Megismerkedésünk első percétől kezdve barátságosan, sőt, szeretetteljesen viselkedett, ám a fajtársaira jellemző hízelkedést egyáltalán nem gyakorolta. Mintha különbözni akart volna tőlük a maga módján, ezzel is határozottan kinyilvánítva, hogy ő bizony teljes jogú családtag szeretne lenni. Több hónapja lehetett már nálunk, amikor egy reggel nagymama szólt, hogy segítsék kihúzni az előszobai nagy fehér szekrény alsó fiókját. Ahonnan furcsa hangok hallatszottak. Leguggoltunk, nagyfi megfogta az egyik fiókgombot, én a másikat. Dreifuss az oldalán feküdt odabent, az összehordott konyharuhákon, nagyival összenézünk, és hangosan megszámloltuk: hat leragadt szemű kis jószág gyömöszölte a hasát. Ellágyulva néztük a kölyköket, és egyszerre jutott eszünkbe: vajon ki csukta be a fiókot? Dreifuss valahogyan bekéredzkedett, és nem vitás, hogy ehhez értő segítségre volt szüksége. Nagyapám nem szívelte különösebben a macskákat, őt nem is kérdeztük inkább. A dolog mégiscsak furcsa volt, hiszen évről évre megismétlődött, olykor egy évben kétszer is. Dreifuss minden bizonnyal Siófok legtermékenyebb anyamacskája lehetett, és biztosra ment. Tudnia kellett, hogy ebben a házban nem szokás magatehetetlen macskakölyköket a kerítésen áthajigálni, vagy nájlonharisnyába gyömöszölve vödör vízbe fojtani. A rövid nyikkanást követően, amellyel az

anyamacska nyugtázza, hogy felfedezték a kölykeiket, nem ugrott talpra; folytatta a dorombolást, de a szemét nem vette le rólunk, mintha egy szerződésre akarna emlékeztetni.

Valóban, eddig már-már tudatosan kialakított szabályok szerint igyekezett élni és alkalmazkodni. A szobatisztaságot talán ne is említsük. Sokkal figyelemreméltebb volt, hogy bár minden helységbe szabadon ki-be járhatott, mégsem találtunk macskaszórt a nagyfi ágyán vagy a tévés fotelében, sem az íróasztal székén. És mintha a diszkréció fogalma sem lett volna ismeretlen előtte. Ha éppen a fürdőszobában tartózkodott, amikor oda léptem be, azonnal felugrott és emelt fővel bicegett át a hallba. Páraszait sem a ház körül bonyolította; ha meghallottam a jellegzetes, torz csecsemőkornyikálást, és becserkésztem a hangok egymásba feledkezett gazdáit, őt nem találtam egyszer sem a tetten értek között. Minden okunk megvolt rá, hogy egyenrangúként kezeljük.

Bumfordi a második alomból származott, és szembetűnően különbözött mokány, izmos kistestvéreitől. Nem tudok mást mondani, Bumfordi szemérmetlenül, botrányosan kövér volt, amit csak súlyosbított a finom szálú, tömött, szürke pihereggeteg, ami alig hasonlított holmi macskabundára. Neki nyílt ki először a szeme, szoptatásnál mégis az utolsók között került sorra, keményen meg kellett dolgoznia minden csepp tejért. A közös játékokban hamar kiderült, hogy társaival sem fűrgeségben, sem ruganyosságban nem veheti fel a versenyt. Többnyire tétován túrta a többi kölyök kísérleteit, hogy belevonják a játékos harcba, de csak állt, míg fel nem lökték, alig-alig emelve védekezésre kövér kis pracliját. A többiek hamar magára hagyták, de ez nem szegte kedvét. Fáradhatatlanul kutatót valami mozgó dolog után, mintha a hátrányát akarná behozni, szorgalmasan vetődött a gilisztákra, bogarakra, de a legkisebb ugrás után is egyszerűen felborult, mindent elvétett, amit csak megcélzott.

És mégis létezik ügyetlen macska, gondoltuk, látva száználvaló igyekezetét. Mindent elkövetett, hogy magára vonja a figyelmünket. Ha meglátott közeledni valakit, azonnal hanyatt vágta magát, és lábait égnek meresztve, mulatságos mozdulatlanságban várta a pofozni való ujjakat. A szobákban úgy totyogott utánunk, akár egy kiskacsa; ha megálltunk, ő is megállt, de észrevettük, hogy korántsem gyámoltalanságból. Bumfordi nagy ripacs volt, ha embergyereknek születik, menthetetlenül ő az osztály bohóca. Mindegy, mit csinál, csak játssz velem, mondta ránk szegezett csillogó szemével.

A baj, mint mindig, nagyon gyorsan történt. Bumfordi a testvéreit utánozva a házfalnak támasztott létrán próbálta élesíteni a karmait, én pedig lefektettem a létrát, ahogy nagypapámtól láttam, hogy a kölykök ugrálhassanak a fokok között. Bekapcsolódtam a játékba, nagyon vigyáztam, rájuk ne lépjek,

csak épp azt nem vettem észre, hogy amikor a létrát a vízszintes oldalára tettem, Bumfordi már alákerült. Nem szorult oda, a talaj egyenetlensége miatt volt még egy kis helye, de kijönni nem tudott. Nem nyávogott; végzetes bizalmában azt hihette, ez is része a játéknak. Ha nyávog, talán észreveszem. Talán. De egy óvatlan pillanatban pont ott léptem rá a létrára, ahol feküdt. És hosszú másodpercekig ott is maradtam. Nagyfi a konyhából jött ki, hogy a bokrokra zúdítsa a mosogató öblítővizét. Odapillantott, letette a füles lavort, a kezét a szája elé kapta.

Megmerevedtem. Már tudtam, hogy késő, áradt a vérembe az adrenalin, az agyam üres lett, az egész mozdulatlanság örökké akart tartani, amíg nem követem nagyfi tekintetét, addig nincs baj, nem nézek *oda*, de mégis minden, amit látok, a garázsajtó, a nagyfi elvékonyodott jeggyűrűje, a lavóról kiloccsanó víz habzása a bokor alatt vakítva válik el a környezettől, egyik felem rémült, másik felem ámul, hát ilyenek lennének valójában a tárgyak, ahogy most látom, mintha egy pillanatra rányitottam volna Istenre, ha egy dolgot nézek, mindent látok, de ezt felfogni nem tudom, csak azt, hogy igenis nagy baj van, és már nem tudok parancsolni a szememnek, lenézek, egy szürke gombolyag vonaglik a létra alatt, ahol a sarkammal ránehezedelek, mintha egy filmjelenetet sokszor visszajátszanának, ugyanaz a néhány görcsös, rángó mozdulat, és késő, késő, de a vonaglásnak nem akar vége szakadni, és nem tudom, mi történt azután.

Délután a kiszobaablakból nézem nagypapámat, ahogy a sárga, bordázott műanyag személtápat maga elé tartva a kapuhoz sétál, gyanús, hogy papucsban, felnyitja a kuka fedelét, a személtápat tartalmát a kukába borítja, aztán kinyitja a kaput, kihúzza a kukát az utcára, kedd van, a szemeteskosci csak csütörtökön jön, ez felesleges volt, nagypapa, csütörtökig amúgy is az ágyam alá gyűlnének az összegyűrt rágós meg sportszeletes papírok, mert a konyhai szemetes fedelét se akarózik felemelni, mert könnyen előfordulhat, hogy a szemetesből egy csillogó macskaszempár azt mondja, hogy játssz velem.

Nagymama aznap meghagyta a némaságomat, nem próbálkozott átlátszó elterelő hadműveletekkel. Csend volt a házban. A nagyival barátok lettünk. Talán ezért mertem Dreifuszt este az ölembe engedni. Együtt voltunk, és csak annyira tudtam, mit jelent ölni, amennyire ő. A bűntudat nem fészkelte belém magát. A küszöb jött, és várt, ahogy én a vakondot a földkupac előtt.